

REFLECTIE OP HET WERKJAAR 2006-2007, 2007-2008 EN 2008-2009

VLAGGEN EN WIMPELS PLUS

KORTE BESCHRIJVING

2006 - 2007

De Vlaggen en wimpels-scholen bouwden verder aan hun kunstzinnige werking en gingen de uitdaging aan om te onderzoeken hoe ze als school verder kunnen groeien in de richting van een Brede School. In samenwerking met de coördinator bracht iedere school de eigen buurtgerichte activiteiten in kaart. Op basis van een eerste oplijsting werd iedere activiteit van naderbij bekeken: voor wie en door wie opgezet? Met welke bedoeling? Meerwaarde voor de betrokkenen? Deze en andere vragen vormden voorwerp van onderzoek. De verzamelde informatie werd door de coördinator voor iedere school verwerkt tot een analyse van het buurtgericht werken. Welke verbindingen zijn er tussen en in de scholen? Welke zijn de sterke punten? Welke zijn mogelijke werkpunten of welk potentieel is er om verder te groeien in de richting van een Brede School? Deze analyse vormde het vertrekpunt voor het bepalen van een uitdaging die de school voor zichzelf stelt voor het volgende schooljaar.

Parrallel met de schoolgebonden analyse gingen de scholen met elkaar in interactie over de betekenis en invulling van het concept Brede School.

Tot slot werd een culturdagboekje in het leven geroepen om zicht te krijgen op de buitenschoolse 'culturele' activiteiten van de kinderen. Uit onderzoek blijkt immers vaak dat kansarme en allochtone kinderen veel minder aan cultuur participeren. Maar is dat wel? En wat doen ze dan eigenlijk, en wat niet? En hoe kan je daar dan op inspelen?

2007 – 2008

De vier Vlaggen en Wimpels scholen gingen verder op de ingeslagen weg. Naast hun werking binnen de projecten kunstinitiatie werd verder gewerkt aan enkele sporen die in het vorige jaar werden opgezet. Zo werden de culturdagboekjes geanalyseerd en per school vertaald naar stellingen waarin de cultuurparticipatie van de kinderen op school kort en krachtig wordt gevat. Ze kunnen worden gebruikt om gesprekken tussen leerkrachten over cultuurparticipatie op gang te brengen en waar nodig de heersende percepties bij te schaven. Daarnaast werd de uitwisseling tussen de vier scholen verdergezet en werd met de kunstenaars samengewerkt rond het in kaart brengen van gehanteerde methodieken en ervaringen. Dit laatste zal leiden tot een publicatie waarin de werking van de Vlaggen en Wimpels-scholen zal worden geschetst en geïllustreerd. De hele ploeg bracht tevens een bezoek aan enkele Nederlandse Brede Scholen en aan De Bakkerij, een buurtgerichte kunsteducatieve organisatie actief in Amsterdam en Utrecht. Tot slot werd in één van de scholen van start gegaan met het opzetten van een muzisch-creatieve hoek, een nieuw concept dat in een eerste fase werd uitgetoetst en dat mogelijks navolging kan krijgen in de andere scholen en daarbuiten. De muzisch-creatieve hoek laat kinderen zelfstandig aan de slag gaan en wil hen stimuleren tot creatief denken en handelen zowel in de klas, op de speelplaats als buiten de school(m)uren. Normaal stond ook het opzetten van een traject rond leerlingenparticipatie op de agenda, maar wegens schoolinterne aangelegenheden werd dit spoor voorlopig nog niet in gang gezet.

2008-2009

Kern van de samenwerking binnen Vlaggen en Wimpels Plus bleef de uitwisseling tussen 4 scholen, elk trekker van een traject kunstinitiatie in samenwerking met DKO en een

kunstenaar. Gedurende deze uitwisselingsmomenten werd sterk ingezet op visieontwikkeling, met name rond breed leren en het opzetten van een muzisch-creatief proces. Daarnaast ging in elk van de scholen de nodige aandacht naar de professionalisering van het leerkrachtenteam. Personeelwissels maken immers dat blijvend moet worden geïnvesteerd in de vorming van leerkrachten. Andere sporen die werden verdergezet zijn de introductie van de muzisch-creatieve hoek en het bevorderen van participatie. Op niveau van de leerlingen bleef dit op de achtergrond, op niveau van de leerkrachten werden verschillende acties en bevragingen opgezet om hun inbreng en betrokkenheid te stimuleren. Tot slot werd verder voorbereid aan een publicatie waarin de diverse stappen in de Vlaggen en Wimpels-werking theoretisch omkaderd en geïllustreerd worden met voorbeelden uit de vier scholen.

BEKEKEN DOOR DE BRIL VAN HET REFERENTIEKADER BREDE SCHOOL

Doel: brede ontwikkeling van kinderen en jongeren

2006 - 2007

Binnen de Vlaggen en Wimpels-projecten staat een brede benadering van competenties voorop. In dit geval wordt via kunstzinnige en buurtgerichte activiteiten een grote *diversiteit* aan competenties aangesproken en dit op een geïntegreerde manier. Er worden *verbindingen* gelegd met de reguliere schoolse competenties en er is expliciet aandacht voor creatieve en sociale competenties. Op vlak van *participatie* is de inbreng van de leerlingen nog beperkt en liggen er zeker nog mogelijkheden om dit te bevorderen. De inbreng van andere actoren op dit vlak verschilt van school tot school. Al kan wel worden gesteld dat er binnen de visie van Vlaggen en Wimpels duidelijk voor wordt gekozen om de sleutels voor de ontwikkeling van kinderen in handen van de school te leggen. De school stelt doelen en bewaakt deze. Andere organisaties of buurtbewoners kunnen binnen dat kader wel een rol van betekenis spelen. Uit de buurtgerichte analyse blijkt evenwel dat scholen onderling duidelijk verschillen in de mate waarin ze zelf het initiatief nemen of meer ingaan op initiatieven van anderen.

2007 – 2008

De creatieve competenties blijven binnen Vlaggen en Wimpels-plus voorop staan. En ze werden met het uitwerken en uitproberen van de muzisch-creatieve hoek nog eens extra in de verf gezet. Verder worden binnen de werking nog steeds uiteenlopende competenties aangesproken. En ook de ondersteuning en zorg ten aanzien van de ontwikkeling van kinderen is een aspect dat in elk van de scholen in ruime mate aandacht krijgt doorheen samenwerking met een grote diversiteit aan partners. De participatie van de kinderen zelf blijft een aandachtspunt.

2008-2009

Geen noemenswaardige evoluties op dit vlak. Vlaggen en Wimpels blijft investeren in het creëren van kansen voor kinderen om hun creatieve talenten en competenties te ontwikkelen. De werking deint in de praktijk evenwel verder uit, naarmate leerkrachten de verworven visie en competenties in hun denken en handelen meenemen naar andere inhoudelijke domeinen.

Inhoud: brede leer- en leefomgeving

2006 - 2007

In een Vlaggen en Wimpels-school overspant men binnen de opgezette activiteiten de school en de buurt. De buurt dient daarbij te worden begrepen als de schoolomgeving met daarin bewoners, winkels, rusthuizen, pleintjes, verenigingen, gebouwen, ... Vertrekkend van het gekozen thema (bv. communicatie, een blijde gebeurtenis, een fictieve historische groepering - de boomerlingers, de vlegelbrigade - ...) wordt de buurt van de school als bron van informatie verkend. Er worden huisbezoeken afgelegd, plaatsen bezocht, activiteiten opgezet. Wat men puurt uit de buurt wordt vervolgens mee naar de school genomen en binnen verschillende lesmomenten verwerkt. Er worden waar mogelijk *verbindingen* gelegd met andere leerinhouden en telkens is er ook een creatieve experimenteerfase onder begeleiding van zowel de kunstenaar als de leerkracht. Door de leerkracht mee te nemen in dit creatieve proces beoogt men een transfer van die creatieve manier van kijken en handelen naar de dagelijkse klas- en schoolpraktijk. Hoewel het proces erg van belang is, wordt eveneens uitgebreid aandacht besteed aan de producten die dit oplevert. In een presentatie of toonmoment geven de scholen een stukje terug aan de buurt van wat ze eerder hebben uitgehaald. Door de buurt uit te nodigen in de school of omgekeerd door met de producten naar buiten te treden. Ook hier weer participeert de buurt en haar bewoners in functie van het leerproces van de kinderen. Kinderen zelf krijgen eveneens een actief participerende rol toebedeeld. Vaak als deelnemers aan het proces en in sommige gevallen ook als verantwoordelijken ervan. Maar ook hier zijn nog mogelijkheden om hun inbreng en verantwoordelijkheid te bevorderen.

De thuiscontext (en ruimer) als leeromgeving krijgt aandacht binnen het opzet van het cultuurdagboekje. In kaart brengen hoe kinderen buiten de schooluren cultureel participeren laat toe hierop verder in te spelen en waar mogelijk kansen te creëren.

2007 – 2008

De werking van Vlaggen en Wimpels bleef gelijkaardig waardoor de hierboven beschreven principes overeind zijn gebleven. Binnen de brede leer- en leefomgeving blijft de werking vooral gericht op de schoolse tijd, waarbij extra aandacht en zorg uitgaat naar de ondersteuning van kinderen ten behoeve van hun brede ontwikkeling, en waarvoor waar nodig buitenschoolse organisaties worden aangesproken of omgekeerd.

2008-2009

De activiteiten die in dit bredeschoolverband worden opgezet situeren zich vooral op niveau van directies en leerkrachten. Hun professionalisering is erop gericht het breed, creatief en muzisch leren van de kinderen te stimuleren en ondersteunen. In die zin wordt er aan gewerkt dat leerkrachten over de nodige tools en visie beschikken om de leer- en leefomgeving van de kinderen te versterken.

Organisatie: breed netwerk

2006 - 2007

De buurt wordt in de eerste plaats vertaald naar leerkansen voor de kinderen, niet naar mogelijkheden tot structurele samenwerking met georganiseerde partners. In die zin zijn de vlaggen en wimpels-projecten geen typische bredeschoolprojecten. Er wordt niet als dusdanig ingezet op het uitbouwen van een formele structuur. Informeel is er op elke school een grote diversiteit aan partners en contacten en de bereidheid van deze om een bijdrage te leveren in functie van het leerproces en/of problemen van de kinderen is reëel. En in

bepaalde scholen zijn sommige contacten ook tot formele samenwerkingsverbanden uitgegroeid (bijvoorbeeld met betrekking tot het delen van infrastructuur, het organiseren van naschoolse activiteiten, zorg voor kwetsbare kinderen,...). Ook al wordt er dus niet expliciet op ingezet, de kunstzinnige projecten hebben een impact op dit niveau. Of zoals de coördinator van het project het formuleert: *'ik denk dat Vlaggen en Wimpels tot een andere manier van denken in de scholen leidt of heeft geleid, waardoor de scholen ook op andere vlakken belangrijke stappen zetten in het kader van de brede school'*. De kansen en uitdagingen voor de verschillende scholen, die naar voor komen uit de buurtgerichte analyses, ten aanzien van hun samenwerking met de buurt, vormen alvast een leidraad om de scholen op dit vlak verder te laten groeien.

2007 – 2008

Ook op dit terrein werd de werking verdergezet zoals hierboven beschreven. De kansen die werden geformuleerd vanuit de sterkte-zwakte analyse die in het vorige jaar werd opgemaakt, bleven vaak onbenut. Ofwel zijn ze nog een brug te ver, ofwel blijken ze voor de school zelf geen prioriteit. De verdere verbreding van de scholen blijft hiermee soms hangen.

2008-2009

De vier scholen vormen samen een uitwisselingsverband, maar vormen geen netwerk zoals doorgaans bedoeld wanneer het over Brede School gaat. Iedere school op zich werkt samen met een diversiteit aan partners, doorgaans op initiatief van de school, maar meer en meer ook op vraag van anderen. Het is nooit de intentie geweest om binnen dit project een dergelijk netwerk uit te bouwen, al kan de vraag natuurlijk worden gesteld welke de meerwaarde zou kunnen zijn van het meer structureel uitbouwen van samenwerkingsverbanden rondom de school.

Ook al heb je hier een atypische samenwerking, de kracht ervan kan inspirerend werken voor andere Brede Scholen. Gezamenlijke visieontwikkeling en uitwisseling tussen scholen doorbreekt de interne, en soms geïsoleerde schoolwerking. Het stimuleert een kritische houding ten aanzien van de eigen werking en een openheid om te leren van anderen. Het creëert ruimte om na te denken en uit te proberen, aspecten die binnen het onderwijsveld niet altijd gemakkelijk in te bouwen zijn.

UITDAGINGEN

2006 - 2007

Het bevorderen van participatie van de kinderen zowel bij doelbepaling als bij het uitwerken van activiteiten.

Het in kaart brengen van de gehanteerde methodieken die mee vorm en invulling geven aan een brede én kwaliteitsvolle leer- en leefomgeving.

De resultaten uit de sterkte/zwakte-analyse omzetten in haalbare doelen en deze integreren binnen het ganse Vlaggen en Wimpels-gebeuren, met oog voor de betrokkenheid van leerkrachten daarbij.

2007 – 2008

Vlaggen en Wimpels Plus heeft een werkjaar achter de rug waarin niet echt expliciet werd doorgewerkt aan de Brede School. De bestaande werking, die haar strepen al ruimschoots heeft verdiend, werd verdergezet. Het wordt een uitdaging voor de Vlaggen en Wimpels-scholen om – indien ze dat wensen - een stap verder te gaan en in te spelen op de kansen en mogelijkheden die hen worden aangereikt.

2008-2009

De verhouding tussen Brede School en Vlaggen en Wimpels blijft een zoektocht en een uitdaging voor de toekomst. Omgekeerd kunnen de betrokken scholen andere Brede Scholen inspireren die het soms moeilijk hebben met het opzetten van schoolinterne brede leerprocessen en het leggen van verbindingen op dat vlak. De keuze om zich al dan niet verder te begeven op het pad van de Brede School is aan deze vier scholen zelf. Willen ze die uitdaging aangaan, dan kan het aangewezen zijn een bredere blik te hanteren wanneer het gaat over ontwikkelingskansen van hun kinderen, zodat ook andere doelen, inhoud en samenwerkingsverbanden in het vizier komen. Al moet gezegd dat deze scholen ook op andere terreinen al zeer actief zijn, maar dat dit buiten het opzet van dit project bleef.

Contactpersoon

De Veerman vzw
Karel Moons
Kronenburgstraat 34
2000 Antwerpen
03/290.69.66
karel.moons @veerman.be